

Reprises èn sexy

DA BENEDETTO VIGNE

■ **«Cover» numna il schargon englais la segunda u ulteriura interpretaziun estrada ina «chanzun originala». «To cover» vul en quest cas dir «cuvrir in original cun ina copia identica». U quasi identica. En l'America dals onns '50 transpovivan chantants alvs il rhythm'n'blues «selvadi» da lur collegas nairs en versions pli moderatas, per pudair cuntanschier meglier lur agen public alv. Uschia è naschi, sin la basa dad in rassissem musical, il rock'n'roll. Avant la gronda invasiun culturala anglo-americana eri ultra da quai normal da translatar hits mingamai en otras linguas. Blers schlaghers tudestgs – sco per exempel «Schuld war nur der Bossa Nova» – eran en vardad adapziuns da melodias originalas americanas. Ma er gievan las chanzuns magari en la direcziun opposta. L'onn 1968 ha *Paul Anka* rescrit en**

anglais in successun da ses collega franzos Claude François, «Comme d'habitude», passond vi quel ad in da ses gronds amis americans. Practicamain è naschida ina nova chanzun ordlonder: «My Way» vala oz per blers sco in original da Frank Sinatra. Ils franzos han dal reminent – en lur ambiziun linguistica – creà lur agen term per «far covers»: «faire des reprises». Da là damai il suttitel da la sairada da «covers» a chaschun dals 11 avels Dis da litteratura a Domat: Prisas-reprises-surpresas. L'idea è naschida en connex cun il chavazzin «translaziun»: Covers da hits internaziunals – però per rumantsch! Cumbinond ella cun in'otra veglia idea: Rimnar ina giada uschè blers exponentes da la musica «moderna» rumantscha sco pus-

Benedetto Vigne

saivel sin la medema tribuna e far ina veritabla revue.

Tranter quels intgins ch'han gia experientscha en chausa: Sin ses segund album «Sgurdibels» dal 1978 aveva chantatur Paulin Nuotclà marcà trais titels cun ina stailina: «las chanzuns cun quist segn sun per part traducziuns». Ed ils connaisseurs savevan che ses «veicul per travers» vegniva directamain ord in refrain da Bob Dylan. Auters sa regordan forsa da la filistucca surmirana «Schi tot igls mots fissan 'na pista, tras igl cantung Grischung» – ina transposiziun dal vegl gassenhauer dals Beach Boys «Surfin USA» («If everybody had an ocean, across the USA») en nossas cuntradas.

Savens ston ins resguardar en la trans-

laziun er il conturn geografic e cultural. Ins po tuttina restar fidaivel a l'original. Impurtant è ch'ins vegnia da mantegnair la furma: La color, la tempra, il ritem e tras quai il messadi intern dad ina chanzun. Qua ans vegn encunter l'avantatg ch'il rumantsch ha sumegliants fonems sco l'anglais – in fatg che pussibilitescha inquala translaziun quasi-fonetica, passond da «Brown Sugar» a «Chau schuba». E per tradir ord cuschina: I n'è betg adina il text complex u «litterar» che chaschuna il pli grond rumpatesta. Ma gist tras la translaziun sa manifestescha l'impurtanza e la funzionalitad dad in text simpel, magari schizunt banal a l'emprima dudida. La poesia da la simpladad pudessins numnar quai, la qualidad «onomatopaica» da dus lingias sco: «che sche jau di a ti, jau 'less tai / vegns ti a dir, jau less er quai». Tgi pretenda qua ch'il rumantsch na saja betg «cool & sexy»?